

DOI: 10.33270/01232502.141
УДК 343.35

Об'єктивна сторона декларування недостовірної інформації

КОЗАЧИНА Анна*

здобувач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9076-9762>

Анотація. Отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі зумовило необхідність узгодження національного та європейського законодавства, що певним чином позначається на правозастосуванні під час притягнення винних до відповідальності за декларування недостовірної інформації. Законом України на момент дії воєнного стану фактично скасовано обов'язок подання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що не відповідає вимогам Європейського Союзу до України. Боротьба із зовнішнім ворогом-агресором певним чином відвернула увагу від необхідності протидії «внутрішньому ворогу» – кримінально протиправній діяльності у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зокрема тим кримінальним правопорушенням, які є корупційними чи пов'язаними з корупцією. Високий рівень корупції породжує недовіру громадян до органів державної влади та уповноважених осіб, які виконують функції держави або місцевого самоврядування, а також підривають авторитет цих органів, який в умовах війни повинен бути непохитним. Метою статті є дослідження об'єктивної сторони декларування недостовірної інформації, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення національного кримінального законодавства. Методологічний інструментарій репрезентований системою загальнонаукових і спеціально-наукових методів, що забезпечили об'єктивний аналіз предмета дослідження та формування на цій підставі ґрунтовних висновків. З урахуванням специфіки теми й мети дослідження було використано такі методи: порівняльно-правовий, догматичний, системний, індукції, дедукції, моделювання. Констатовано, що з огляду на окремі положення Закону України «Про запобігання корупції» декларування недостовірної інформації слід вважати закінченим не з моменту внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації або повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, а з моменту закінчення строку та кількості спроб її виправлення або з моменту закінчення 10-денного строку, необхідного для повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про суттєві зміни в майновому стані. За результатами аналізу наукових положень щодо предмета дослідження аргументовано, що хоча спосіб учинення декларування недостовірної інформації не впливає на кваліфікацію цього суспільно небезпечного діяння, його визначення значно сприяє розумінню форм вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України, а також можливості його задокументувати правоохоронним органам. Інші ознаки кримінального правопорушення є факультативними і впливають лише на призначення покарання як ознаки, які обтяжують або пом'якшують кримінальну відповідальність. Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації під час повідомлення про суттєві зміни в майновому стані також є формою вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України. У зв'язку з цим запропоновано відповідні зміни до законодавства

Ключові слова: декларація; корупція; об'єктивна сторона; недостовірна інформація; службова особа; службова діяльність; професійна діяльність

Історія статті:

Отримано: 16.02.2023
Переглянуто: 23.03.2023
Прийнято: 26.04.2023

Рекомендоване посилання:

Козачина А. Об'єктивна сторона декларування недостовірної інформації. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 1 (25). С. 141–152. doi: 10.33270/01232502.141.

*Відповідальний автор

© Козачина А., 2023

Вступ

Основною формою фінансового контролю за особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також за певними категоріями інших осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», є подання до Національного агентства з питань запобігання корупції декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Такий контроль узгоджується з приписами Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції про те, що кожна держава-учасниця прагне, у належних випадках і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, запроваджувати заходи і системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій як державних посадових осіб. Кожна держава-учасниця розглядає можливість створення, відповідно до положень свого внутрішнього законодавства, ефективних систем, які визначають вимоги щодо розкриття фінансової інформації відповідних державних службовців, і встановлює відповідні санкції за недотримання цих вимог (Dudorov, Movchan, & Senyuk, 2020).

14 жовтня 2014 року було прийнято Закон України «Про запобігання корупції», яким встановлено кримінальну відповідальність за подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України «Про запобігання корупції», або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації (ст. 366-1 КК України)¹. Рішенням № 13-р/2020 від 27 жовтня 2020 року Конституційний Суд України визнав такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), зазначену вище статтю КК України, чим фактично скасував кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації².

Крім того, 4 грудня 2020 року було прийнято Закон України № 1074-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення відповідальності за декларування

недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», яким з КК України виключено ст. 366-1. У зв'язку з цим, усі кримінальні провадження, розпочаті за фактом учинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-1 КК України, підлягали закриттю за п. 4 ч. 1 ст. 284 Кримінального процесуального кодексу України: «набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою» (нині – згідно з п. 4-1, утратив чинність закон, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння)³.

Водночас зазначеним вище законом було доповнено КК України ст. 366-2 «Декларування недостовірної інформації» та 366-3 «Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». Зазначені зміни набули чинності 30 грудня 2020 року. Таким чином, з початку 2021 року декларування недостовірної інформації було знову криміналізованим. Законом України від 29 червня 2021 року № 1576-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» в примітку до ст. 45 КК України було внесено зміни, якими також передбачено перелік кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, до яких віднесено і декларування недостовірної інформації (ст. 366-2 КК України)⁴ (Yurikov, 2021).

З огляду на зазначене вище, постає необхідність дослідження об'єктивної сторони декларування недостовірної інформації.

Матеріали та методи

Проблему кримінально-правового регулювання запобігання та протидії корупції в Україні досліджували вітчизняні науковці в таких працях, як А. В. Агеєнко (2021) «Про обґрунтованість криміналізації декларування недостовірної інформації», В. В. Бабаніна (2019) «Structure of Mechanism of Implementation of Criminal

¹ Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

² Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України від 27 жовт. 2020 р. № 13-р/2020 (справа № 1-24/2020(393/20)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>.

³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

⁴ Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: Закон України від 29 черв. 2021 р. № 1576-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-20#Text>.

Legislation», А. А. Вознюк (2020) «Декларування недостовірної інформації та умисне неподання декларації: нові моделі заборонних кримінально-правових норм», Д. Ф. Волонець (2021) «Предмет кримінальних правопорушень, передбачених статтями 366-2–366-3 КК України», Н. А. Литвин і Л. В. Крупнова (2020) «Правові наслідки скасування кримінальної відповідальності за декларування неправдивої інформації», Д. М. Міськів (2020) «Аналіз ознак об'єктивної сторони складу декларування недостовірної інформації», О. М. Резнік та О. С. Бондаренко (2020) «Визнання норми про декларування недостовірної інформації неконституційною як прояв дискредитації антикорупційної реформи», А. М. Черенков (2019) «Криміналістична характеристика предметів декларування недостовірної інформації», О. О. Юріков (2021) «Слідчий як службова особа, яка займає відповідальне становище, у змісті ст. 368, 368-5, 369 і 382 КК України» та ін. Попри те, що праці цих учених мають значну наукову і практичну цінність, чимало питань, пов'язаних з ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України, залишились дискусійними, а деякі недостатньо чи взагалі не дослідженими. Одним з малодосліджених елементів є об'єктивна сторона декларування недостовірної інформації.

Методи дослідження обрані з урахуванням специфіки теми й мети дослідження, зокрема: порівняльно-правовий використано під час аналізу положень декриміналізованої ст. 366-1 та нової ст. 366-2 КК України щодо визначення схожих і відмінних ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення; догматичний (логіко-юридичний) – з метою виявлення недоліків та вивчення можливостей удосконалення кримінально-правової норми, що передбачає відповідальність за декларування недостовірної інформації; системний – під час вивчення (у результаті аналізу елементів, їх ознак і властивостей, зв'язків усередині об'єкта для вивчення цього об'єкта як єдиного цілого) тих суттєвих загальних ознак, що пов'язують частини в єдине ціле; індукції – з метою одержання загального висновку, на основі формально-логічних умовиводів, та формулювання понятійно-категоріального апарату предмета дослідження; дедукції – під час виокремлення та характеристики критеріїв диференціації кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації, на основі застосування правила співвідношення загального та часткового; моделювання – для формулювання пропозицій до чинного законодавства України стосовно кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації, які в подальшому слугуватимуть однією з передумов удосконалення правозастосовної практики.

Результати й обговорення

Підставою кримінальної відповідальності, згідно з ч. 1 ст. 2 КК України, є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України¹ (Babanina, 2019). Як відомо склад кримінального правопорушення містить об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт і суб'єктивну сторону кримінального правопорушення. Визначаючи нерозривний взаємозв'язок об'єктивних і суб'єктивних ознак кримінального правопорушення, наука кримінального права водночас розглядає їх окремо, що необхідно для більш глибокого їх розуміння. Такий підхід дає змогу глибше пізнати об'єктивну та суб'єктивну сторони кримінального правопорушення, що становлять у реальній дійсності єдиний і неподільний акт кримінально-протиправної поведінки (Tatsii et al., 2020).

Під час виявлення кримінального правопорушення ми передусім стикаємося з його об'єктивними ознаками: конкретним актом поведінки суб'єкта у вигляді діяння – дії або бездіяльності, що завжди здійснюються у певній об'єктивній обстановці, у певному місці і в певний час. В об'єктивних ознаках виявляються як фактичні, так і соціальні властивості кримінального правопорушення, передусім його суспільна небезпечність (Tatsii et al., 2020).

Об'єктивною стороною кримінального правопорушення, як зазначають переважна більшість учених, є зовнішня сторона кримінального правопорушення, що характеризується суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю), суспільно небезпечними наслідками, причиновим зв'язком між діянням і наслідками, часом, місцем, способом, обстановкою, знаряддям і засобами вчинення кримінального правопорушення (Yurikov, 2021, 2022; Babanina, 2021).

Об'єктивна сторона як й інші елементи складу кримінального правопорушення мають обов'язкові та факультативні ознаки. До обов'язкових відносять суспільно небезпечне діяння (дію чи бездіяльність). До факультативних – наслідки, причиновий зв'язок, час, місце, спосіб, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення. Однак, якщо факультативні ознаки передбачені в диспозиції статті, то вони для конкретного кримінального правопорушення є обов'язковими (Cherniavskiy et al., 2021, Cherniei et al., 2021).

Поняття «діяння» визначається сукупністю ознак, тобто воно повинно бути: 1) конкретним – конкретний акт поведінки особи, який відбувається за певного часу, місця, обстановки тощо; 2) усвідомленим – є наслідком пізнавальної діяльності особи, відображеної у її свідомості;

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

3) вольовим – вияв волі особи, яка дія за відповідних мотивів та для досягнення певної мети; 4) суспільно небезпечним – заподіює істотну шкоду або створює загрозу її заподіяння; 5) протиправним – визначене КК України як кримінальне правопорушення (заборонене під загрозою застосування кримінального покарання) (Tatsii et al., 2020).

З огляду на диспозицію ч. 1 ст. 366-2 КК України, яка передбачає відповідальність за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України «Про запобігання корупції», якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 до 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб¹, можна стверджувати, що обов'язковою ознакою цього діяння є дія, тобто внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Аналогічну позицію висловлює Д. Ф. Волонець, який зазначає, що диспозиція кожної з частин ст. 366-2 КК України «Декларування недостовірної інформації» розпочинається зі слів «Умисне внесення суб'єктом декларування недостовірних відомостей...». Відтак, дієслово «вносити» апіорі свідчить про те, що об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, передбаченого названою вище нормою Особливої частини закону про кримінальну відповідальність, характеризується вчиненням діяння у формі дії. Ця дія полягає в умисному внесенні суб'єктом кримінального правопорушення в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, таких відомостей, які не відповідають об'єктивній дійсності (Volonets, 2021).

У зв'язку з тим, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 366-2 КК України, має формальний склад (обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є лише діяння), то його слід вважати закінченим з моменту вчинення такого суспільно небезпечного діяння – внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування².

Під внесенням суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларацію слід розуміти внесення до електронної форми декларації, розміщеної на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції, відомостей, які підлягають обов'язковому

внесенню і повністю або частково не відповідають дійсності, та відправлені до Національного агентства з питань запобігання корупції декларації з такими відомостями (Tatsii et al., 2020).

Правильність і повнота заповнення декларації означають дотримання суб'єктом декларування Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування³. Контроль щодо правильності та повноти заповнення декларацій здійснюється автоматично засобами програмного забезпечення Єдиного державного реєстру декларацій під час подання декларації. Якщо під час подання декларації суб'єктом декларування було неправильно та (або) неповністю заповнено форму декларації, то Єдиний державний реєстр декларацій робить про це відповідне повідомлення із зазначенням виду помилки. Детальний механізм перевірки визначається Порядком проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування⁴. Повна перевірка декларації полягає, зокрема, у: 1) з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей; 2) з'ясуванні точності оцінки задекларованих активів; 3) перевірці на наявність конфлікту інтересів; 4) перевірці на наявність ознак незаконного збагачення чи необґрунтованості активів⁵ (Dudorov, Movchan, & Senyk, 2020).

Оскільки об'єктивна сторона декларування недостовірної інформації полягає у внесенні суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, слід мати на увазі, що процес подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, регламентується Законом України «Про запобігання корупції». Тому для правильного розуміння змісту об'єктивної сторони складу аналізованого кримінального правопорушення потрібно розглянути вказані положення (Miskiv, 2020).

Відповідно до ст. 45 Закону України «Про запобігання корупції», особи, зазначені в п. 1, пп. «а», «в» і «г» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України

³ Про затвердження Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 23 лип. 2021 р. № 448/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0986-21#Text>.

⁴ Про затвердження Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 29 січ. 2021 р. № 26/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0158-21#Text>.

⁵ Там само.

¹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

² Там само.

«Про запобігання корупції», зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному вебсайті Національного агентства декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством з питань запобігання корупції. Особи, зазначені у п. 1, пп. «а», «в» і «г» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за період, не охоплений раніше поданими деклараціями. Особи, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншу діяльність, зазначену у пп. «а», «в» і «г» п. 2 ч. 1 ст. 3, зобов'язані наступного року після припинення діяльності подавати в установленому частиною першою цієї статті порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної у п. 1, пп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», та особа, зазначена у п. 4 (крім осіб, які балотуються кандидатами в депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів) ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому цим Законом порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Особа, обрана депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, сільським, селищним, міським головою, подає таку декларацію впродовж п'ятнадцяти календарних днів з дня набуття повноважень відповідно депутата, сільського, селищного, міського голови. Особи, зазначені у пп. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік у разі входження до складу конкурсної або дисциплінарної комісії, утвореної відповідно до законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції» та інших законів України, Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», – протягом десяти календарних днів після входження (включення, залучення, обрання, призначення) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності. Особи, зазначені у пп. «г» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій

держави або місцевого самоврядування, за минулий рік у разі включення їх до Реєстру осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів) – протягом десяти календарних днів з дня включення до Реєстру¹ (Cherniei et al., 2022).

Слід акцентувати увагу на тому, що відповідно до ч. 4 ст. 45 Закону України «Про запобігання корупції», упродовж семи днів після подання декларації суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію, але не більше трьох разів. У разі притягнення суб'єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації або в разі виявлення у ній недостовірних відомостей суб'єкт декларування зобов'язаний подати відповідну декларацію з достовірними відомостями². Таким чином, Закон України «Про запобігання корупції» передбачає можливість виправлення відомостей в поданій декларації, однак протягом конкретно визначеного строку (7 днів з дня подачі декларації) і обмежену кількість разів (3 рази). На зазначені положення слід звертати увагу правоохоронним органам під час виявлення та документування декларування певною особою недостовірних відомостей.

Крім того, дія розділу VII Закону України «Про запобігання корупції» не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність у сфері соціального обслуговування населення, соціальної та професійної реабілітації осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю, соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня), освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників), науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віцепрезидентів, віцепрезидентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших

¹ Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n439>.

² Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n439>.

наукових установ), культури, мистецтв, відновлення та збереження національної пам'яті, фізичної культури, спорту, національно-патріотичного виховання, військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, а також військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу, військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу, військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу, крім військовослужбовців, які проходять військову службу у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки. Суб'єкти декларування, які не мали можливості до 1 квітня за місцем військової служби, роботи подати декларацію осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередньою участю у веденні воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції та здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, направленням до інших держав для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національних контингентів або національного персоналу, виконанням інших завдань в інтересах національної безпеки і оборони, подають таку декларацію за звітний рік протягом 90 календарних днів із дня прибуття до місця проходження військової служби, роботи чи дня закінчення проходження військової служби, визначеного частиною другою статті 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»¹.

Суміжним правопорушенням до декларування недостовірної інформації є адміністративне правопорушення, передбачене ст. 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Порушення вимог фінансового контролю». Частина 2 зазначеної статті передбачає відповідальність за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані². Суттєві зміни в майновому стані також подаються у вигляді окремої декларації. Так, відповідно до ч. 4 ст. 51 закону

України «Про запобігання корупції», у разі суттєвої зміни в майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року, зазначений суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку зобов'язаний повідомити про це Національне агентство з питань запобігання корупції. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції³.

Попри те, що в ст. 172-6 КУпАП зазначено лише про неподання або несвоєчасне повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, суб'єкт декларування під час повідомлення про такі зміни також може подати недостовірні відомості в декларації до Національного агентства з питань запобігання корупції, що, на нашу думку, слід вважати кримінально протиправною формою вияву декларування недостовірної інформації.

З огляду на зазначене вище, можна стверджувати, що подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації під час повідомлення про суттєві зміни в майновому стані також є формою вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України. У зв'язку з цим пропонуємо ст. 366-2 КК України доповнити ч. 3 диспозицією такого змісту: «3. Умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб». У зв'язку з тим, що повідомлення про суттєві зміни в майновому стані зобов'язані подавати виключно службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, відповідно до статті 51-3 Закону України «Про запобігання корупції», необхідно примітку до ст. 366-2 КК України доповнити відповідним положенням про цю вказівку.

Як було зазначено раніше, кримінальне правопорушення, передбачене ст. 366-2 КК України, є закінченим з моменту внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Однак, з огляду на зазначені

¹ Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n439>.

² Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.

³ Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n439>.

вище положення, можна стверджувати, що декларування недостовірної інформації слід вважати закінченим не з моменту внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації або повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, а з моменту закінчення строку та кількості спроб її виправлення або з моменту закінчення 10-денного строку, необхідного для повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про суттєві зміни в майновому стані.

Виокремлюють такі способи вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України:

1. Залежно від наявності чи відсутності факту внесення відомостей: 1) відображення інформації, що не відповідає дійсності; 2) невідображення інформації, яку особа зобов'язана була зазначити (Cherenkov, 2020; Volonets, 2021).

Окремі вчені заперечують існування такого способу декларування недостовірної інформації, як невідображення інформації, яку особа зобов'язана була зазначити (Tatarov, 2018). Однак з такою позицією не можна погодитися, оскільки декларування недостовірної інформації, як свідчить практика, досить часто здійснюється саме шляхом незазначення необхідних відомостей (наприклад, про членів сім'ї та, відповідно, майно, яке перебуває у їх власності). Крім того, законодавець у ст. 366-2 КК України не робить жодних уточнень з приводу того, що завідомо неправдиві відомості включають лише ту інформацію, яка відображена у декларації, і, навпаки, не охоплюють відомості, які суб'єкт декларування не надав взагалі (тобто приховав), хоча зобов'язаний був надати. У зв'язку з цим слід погодитися з твердженням про те, що незазначення інформації про певні об'єкти в декларації (зокрема ті, які мають матеріальне вираження) вважається поданням недостовірної інформації (Toporetska, 2018; Cherenkov, 2020).

Зі змісту ст. 366-2 КК України випливає, що недостовірність даних у декларації не завжди може бути підставою для притягнення винного до кримінальної відповідальності. Розкриваючи склад адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, В. В. Франчук та Д. Д. Корецької-Шукієвич дійшли висновку про те, що не будь-яка інформація, навіть та, яка повинна зазначатись у декларації, може зумовлювати відповідальність особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Оскільки законодавець в окремій формі об'єктивної сторони пов'язує настання відповідальності з визначеною сумою (щонайменше 100 прожиткових мінімумів для працездатних осіб), то інформація в цьому разі має характеризуватися матеріальним виразом, а тому до такої інформації може належати лише інформація, яка зазначається у розділах 3–8, 10 (якщо нематеріальні активи можуть бути оцінені в грошовому

еквіваленті), 11–14 декларації (Franchuk, & Koretska-Shukievich, 2021). Це твердження, як зазначає Д. Ф. Волонець, поширюється і на зміст кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України. Так, недостовірною в контексті ст. 366-2 закону про кримінальну відповідальність може визнаватись інформація, яку можна виразити в матеріальному еквіваленті (інформація, що міститься у розділах 3–8, 10 (якщо нематеріальні активи можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті), 11–14 декларації). Крім того, для кваліфікації такого діяння за ч. 1 ст. 366-2 КК України, недостовірні відомості мають відрізнятися від достовірних на суму від 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, а у випадку кваліфікації за ч. 2 цієї статті – на суму від 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (Volonets, 2021).

2. За обсягом недостовірних відомостей слід розрізняти: 1) подання відомостей, що повністю не відповідають дійсності; 2) подання відомостей, що частково не відповідають дійсності (Cherenkov, 2020; Volonets, 2021).

Як зазначають деякі вчені, аналіз практики роботи Національного агентства з питань запобігання корупції в частині повної перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, засвідчив, що основними формами порушень суб'єктами декларування вимог антикорупційного законодавства є подання недостовірної інформації про перелік, вартість і фізичні параметри нерухомого й рухомого майна, що належить суб'єкту декларування і членам його сім'ї, тип права на об'єкти майна, величину доходу, отриманого від розміщення грошових коштів на банківських рахунках, обсяг готівкових коштів, які належать їм на праві власності; невірне визначення кола членів своєї сім'ї відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»; недостовірне відображення відомостей про доходи членів своєї сім'ї, джерела їх нарахування/отримання та розмір тощо (Ivanytskyi, & Ivanytska, 2018; Cherenkov, 2020).

У практичній діяльності правоохоронців траплялися такі способи декларування недостовірної інформації: 1) невідображення суб'єктом декларування відомостей про членів своєї сім'ї (насамперед про одного з подружжя) та їх майнове становище; 2) невідображення у декларації факту користування майном (насамперед нерухомим та/або транспортними засобами), яке юридично не належить суб'єкту декларування, але якими він користується або є його фактичним володільцем; 3) невідображення у декларації майна, яким володіє суб'єкт декларування; 4) невідображення у декларації відомостей про юридичних осіб, бенефіціарним власником яких є суб'єкт декларування, а також про активи таких осіб; 5) невідображення у декларації відомостей про фінансові зобов'язання; 6) декларування

завідомо завищених доходів; 7) невідображення у декларації банківських рахунків (вкладів) у фінансових установах за межами України; 8) відображення у декларації недостовірних відомостей про юридичних власників і вартість об'єктів декларування; 9) формальний продаж корпоративних прав третім особам. В окремих випадках наявне поєднання вказаних способів декларування недостовірної інформації (Cherenkov, 2020).

Слушною є думка А. М. Черенкова та інших учених, які серед способів декларування недостовірної інформації виокремлюють декларування неіснуючих готівкових коштів. Можливість створити «подушку безпеки» для ухилення від кримінальної відповідальності за подальше незаконне збагачення є нескладними та безпечними (з погляду можливості притягнення до відповідальності за декларування недостовірної інформації) фальсифікаціями. Недобросовісні суб'єкти декларування зможуть, як і раніше, або декларувати будь-які обсяги готівкових коштів (без їх наявності), або отримувати в тимчасове володіння із доступних джерел готівкові кошти для внесення їх на зберігання під час декларування (щоб підтвердити таким чином їх наявність). Після призначення на посаду отримані на короткий час готівкові кошти будуть повертатися реальним власникам. За описаної ситуації в першій декларації буде штучно створюватися завищений рівень майнових статків діючої чи майбутньої службової особи, що може бути в подальшому використано для обґрунтування вже реально отриманих доходів від корупційних кримінальних правопорушень (Mukhailenko, 2016, 2017; Cherenkov, 2020).

Суб'єкти декларування досить часто декларують недостовірну інформацію з метою приховування факту вчинення певного кримінального правопорушення і, відповідно, уникнення кримінальної відповідальності за нього. Майно, яке приховується від декларування, може бути легалізоване після того як особа перестала бути суб'єктом декларування і, відповідно, через певний проміжок часу вже не зобов'язана подавати декларацію. Законодавство України дає можливість дуже просто обійти встановлену в Україні процедуру фінансового контролю та ухилитися від кримінальної відповідальності за незаконне збагачення шляхом використання зазначених активів відразу після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування (Mukhailenko, 2016; Cherenkov, 2020; Cherniei et al., 2021).

З огляду на зазначене вище, можна струдувати, що хоча спосіб учинення декларування недостовірної інформації не впливає на кваліфікацію цього суспільно небезпечного діяння, його визначення значно сприяє розумінню форм вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України, а

також можливості його виявити та задокументувати правоохоронним органам.

Інші ознаки кримінального правопорушення є факультативними та впливають лише на призначення покарання як ознаки, які обтяжують або пом'якшують кримінальну відповідальність.

Висновки

Кримінально-правова норма, яка передбачає відповідальність за декларування недостовірної інформації, є бланкетною і відсилає до антикорупційного законодавства України, зокрема до Закону України «Про запобігання корупції».

Науково обґрунтовано, що обов'язковою ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України, є діяння, яке вчиняють у формі активної поведінки особи – дії.

Внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларацію – це внесення до електронної форми декларації, розміщеної на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції, відомостей, які підлягають обов'язковому внесенню і повністю або частково не відповідають дійсності, та відправлені до Національного агентства з питань запобігання корупції декларації з такими відомостями.

Науково доведено, що подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації під час повідомлення про суттєві зміни в майновому стані також є формою вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України. У зв'язку з цим пропонуємо диспозиції ч. 1 і 2 ст. 366-2 КК України після слів «Законом України «Про запобігання корупції»» доповнити словами «або до повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування».

Обґрунтовано, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 366-2 КК України, має формальний склад (обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є лише діяння), і його слід вважати закінченим з моменту вчинення такого суспільно небезпечного діяння, тобто з моменту внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Однак, з огляду на окремі положення Закону України «Про запобігання корупції», декларування недостовірної інформації слід вважати закінченим не з моменту внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації або повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, а з моменту закінчення строку та кількості спроб її виправлення або з моменту закінчення 10-денного строку, необхідного для повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про суттєві зміни в майновому стані.

Аргументовано, що спосіб учинення декларування недостовірної інформації не впливає на кваліфікацію цього суспільно небезпечного діяння, проте його визначення значно сприяє розумінню форм вияву об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366-2 КК України, а також можливості його

виявити та задокументувати правоохоронним органам.

Факультативні ознаки кримінального правопорушення не впливають на кваліфікацію декларування недостовірної інформації і мають значення лише під час призначення покарання як ознаки, які обтяжують або пом'якшують кримінальну відповідальність.

References

- [1] Aheienko, A.V. (2021). On the validity of criminalizing the declaration of unreliable information. *Entrepreneurship, economy and law*, 6, 170-174. doi: 10.32849/2663-5313/2021.6.27.
- [2] Babanina, V.V. (2021). *Criminal legislation of Ukraine: mechanism of creation and implementation* (Doctoral dissertation, Kyiv, Ukraine).
- [3] Babanina, V. (2019). Structure of Mechanism of Implementation of Criminal Legislation. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 24(2), 81-86. doi: 10.33270/01191112.81.
- [4] Babanina, V., Ivashchenko, V., Grudzur, O., & Yurikov, O. (2021). Criminal protection of children's life and health: international experience. *Revista Cuestiones Politicas*, 39(71), 350-365. doi: 10.46398/cuestpol.3971.18.
- [5] Cherenkov, A.M. (2019). Forensic characteristics of the subjects of declaration of unreliable information. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 39, 154-157. doi: 10.32841/2307-1745.2019.39.35 [in Ukrainian].
- [6] Cherenkov, A.M. (2020). *Investigation of the declaration of unreliable information* (Doctoral dissertation, Kyiv, Ukraine).
- [7] Cherniavskiy, S., Babanina, V., Vartyletska, I., & Mykytchuk, O. (2021). Peculiarities of The Economic Crimes Committed with the Use of Information Technologies. *European Journal of Sustainable Development*, 10(1), 420-431. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n1p420.
- [8] Cherniei, V., Cherniavskiy, S., Babanina, V., & Ivashchenko, V. (2022). Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of Ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*, 12(2), 227-245. doi: 10.24818/TBJ/2022/12/2.05.
- [9] Cherniei, V., Cherniavskiy, S., Babanina, V., & Tykhonova O. (2021). Criminal Liability for Cryptocurrency Transactions: Global Experience. *European Journal of Sustainable Development*, 10(4), 304-316. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n4p304.
- [10] Cherniei, V., Cherniavskiy, S., Dzhuzha, A., & Babanina, V. (2021). Combating credit fraud: experience of Ukraine and some other European Countries. *Amazonia Investiga*, 10(42), 93-102. doi: 10.34069/AI/2021.42.06.9.
- [11] Dudorov, O.O., Movchan, R.O., & Senyk, V.H. (2020). *Qualification of administrative offenses related to corruption (commentary on judicial practice)*. Kyiv: Dakor.
- [12] Ivanytskyi, S.O., & Ivanytska, V.V. (2018). Problematic issues of compliance with anti-corruption standards by persons authorized to perform the functions of the state or local self-government (based on the materials of the practice of the NAKC). In *Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension: proceedings of 3rd International Scientific and Practical Conference* (pp. 97-98), (vol. 2). Kyiv.
- [13] Franchuk, V.V., & Koretska-Shukievich, D.D. (2021). *Offenses related to corruption: administrative and legal principles of countermeasures*. Warsaw: LvDUVS.
- [14] Lytvyn, N.A., & Krupnova, L.V. (2020). Legal consequences of the abolition of criminal liability for declaring false information. *Our right*, 4, 55-62. doi: 10.32782/NP.2020.4.9.
- [15] Miskiv, D.M. (2020). Analysis of the signs of the objective side of the composition of the declaration of unreliable information. *Social and legal studies*, 3(9), 119-123. doi: 10.32518/2617-4162-2020-3-119-123
- [16] Mykhailenko, D.H. (2016). Deficiencies of anti-corruption financial control over cash and other similar assets in terms of latency as a reason for the ineffectiveness of the norm on illegal enrichment in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 39(2), 11-16.
- [17] Mykhailenko, D.H. (2016). Justification of the need for the rules of the financial control mechanism to apply to persons who have ceased to perform the functions of the state or local self-government. *Carpathian Legal Gazette*, 2(11), 68-73.
- [18] Mykhailenko, D.H. (2017). *Combating corruption crimes by means of criminal law: conceptual foundations*. Odesa: Helvetyka.

- [19] Reznik, O.M., & Bondarenko, O.S. (2020). Recognizing the rule on declaring unreliable information as unconstitutional as a manifestation of discrediting the anti-corruption reform. *Legal scientific electronic journal*, 7, 330-333. doi: 10.32782/2524-0374/2020-7/83.
- [20] Tatarov, O.Yu. (2018). Problems of application of Art. 366-1, 368-2 of the Criminal Code of Ukraine in practice. In *Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension: materials of 3rd International Scientific and Practical Conference* (pp. 152-156), (vol. 1). Kyiv.
- [21] Tatsii, V.Ya., Borysov, V.I., & Tiutiuhin, V.I. (et al.). (2021). *Criminal law of Ukraine: Special part* (6th ed.). V.Ya. Tatsii, V.I. Tiutiuhin, V.I. Borysov (Eds.). Kharkiv: Pravo.
- [22] Tatsii, V.Ya., Tiutiuhin, V.I., & Borysov, V.I. (et al.). (2020). *Criminal law of Ukraine: General part* (6th ed.). V.Ya. Tatsii, V.I. Tiutiuhin, V.I. Borysov (Eds.). Kharkiv: Pravo.
- [23] Toporetska, Z.M. (2018). Forensic characteristics of declaration of unreliable information. *Herald of criminal justice*, 2, 156-166.
- [24] Volonets, D.F. (2021). *Criminal responsibility for declaring false information*. (Doctoral dissertation, Kyiv, Ukraine).
- [25] Volonets, D.F. (2021). The subject of criminal offenses provided for by Articles 366-2–366-3 of the Criminal Code of Ukraine. *Legal novels*, 14, 177-181. doi: 10.32847/ln.2021.14.016.
- [26] Vozniuk, A.A. (2020). Declaration of unreliable information and intentional failure to submit a declaration: new models of prohibitive criminal law norms. *Bulletin of the Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 4 (92), 104-120. doi: 10.33766/2524-0323.92.104-120.
- [27] Yurikov, O.O. (2021). Exemption from serving a sentence with probation for committing corruption criminal offenses and corruption-related criminal offenses on the basis of agreements. *New Ukrainian law*, 5, 146-151. doi: 10.51989/NUL.2021.5.21.
- [28] Yurikov, O.O. (2022). *Criminal law protection of objects of electronic communications*. Kyiv: 7BTs.
- [29] Yurikov, O.O. (2021). The investigator as an official who occupies a responsible position, in the content of Art. 368, 368-5, 369 and 382 of the Criminal Code of Ukraine. In *Multidisciplindre forschung perspektiven, probleme und muster: proceedings of the 2rd International Scientific and Practical Conference* (pp. 111-112). Viden. doi: 10.36074/logos-26.11.2021.v1.37.

Список використаних джерел

- [1] Агеєнко А. В. Про обґрунтованість криміналізації декларування недостовірної інформації. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 170–174. doi: 10.32849/2663-5313/2021.6.27.
- [2] Бабаніна В. В. Кримінальне законодавство України: механізм створення та реалізації : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 600 с.
- [3] Babanina V. Structure of Mechanism of Implementation of Criminal Legislation. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2019 № 24 (2). P. 81–86. doi: 10.33270/01191112.81.
- [4] Babanina V., Ivashchenko V., Grudzur O., Yurikov O. Criminal protection of children's life and health: international experience. *Revista Cuestiones Políticas*. 2021. Vol. 39. No. 71. P. 350–365. doi: 10.46398/cuestpol.3971.18.
- [5] Черенков А. М. Криміналістична характеристика предметів декларування недостовірної інформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 39. С. 154–157. doi: 10.32841/2307-1745.2019.39.35.
- [6] Черенков А. М. Розслідування декларування недостовірної інформації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 270 с.
- [7] Cherniavskiy S., Babanina V., Vartyletska I., Mykytchuk O. Peculiarities of The Economic Crimes Committed with the Use of Information Technologies. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. № 10 (1). P. 420–431. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n1p420.
- [8] Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of Ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. Vol. 12. No. 2. P. 227–245. doi: 10.24818/TBJ/2022/12/2.05.
- [9] Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Tykhonova O. Criminal Liability for Cryptocurrency Transactions: Global Experience. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. № 10 (4). P. 304–316. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n4p304.
- [10] Cherniei V., Cherniavskiy S., Dzhuzha A., Babanina V. Combating credit fraud: experience of Ukraine and some other European Countries. *Amazonia Investiga*. 2021. № 10 (42). P. 93–102. doi: 10.34069/AI/2021.42.06.9.
- [11] Дудоров О. О., Мовчан Р. О., Сенік В. Г. Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією (коментар судової практики). Київ : Дакор, 2020. 508 с.

- [12] Іваницький С. О., Іваницька В. В. Проблемні питання дотримання антикорупційних стандартів особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (за матеріалами практики НАЗК). *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. Київ, 2018. Ч. 2. С. 97–98.
- [13] Франчук В. В., Корецька-Шукієвіч Д. Д. Правопорушення, пов'язані з корупцією: адміністративно-правові засади протидії : монографія. Варшава : ЛьвДУВС, 2021. 183 с.
- [14] Литвин Н. А., Крупнова Л. В. Правові наслідки скасування кримінальної відповідальності за декларування неправдивої інформації. *Наше право*. 2020. № 4. С. 55–62. doi: 10.32782/NP.2020.4.9.
- [15] Міськів Д. М. Аналіз ознак об'єктивної сторони складу декларування недостовірної інформації. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 3 (9). С. 119–123. doi: 10.32518/2617-4162-2020-3-119-123.
- [16] Михайленко Д. Г. Недоліки антикорупційного фінансового контролю за готівкою та іншими подібними за латентністю активами як причина недовісти норми про незаконне збагачення в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 39. Т. 2. С. 11–16 (Серія «Право»).
- [17] Михайленко Д. Г. Обґрунтування необхідності дії норм механізму фінансового контролю щодо осіб, які припинили виконувати функції держави або місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 2 (11). С. 68–73.
- [18] Михайленко Д. Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2017. 582 с.
- [19] Резнік О. М., Бондаренко О. С. Визнання норми про декларування недостовірної інформації неконституційною як прояв дискредитації антикорупційної реформи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 330–333. doi: 10.32782/2524-0374/2020-7/83.
- [20] Татаров О. Ю. Проблеми застосування ст. 366-1, 368-2 КК України в практичній діяльності. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. Київ, 2018. Ч. 1. С. 152–156.
- [21] Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / [В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2021. 768 с.
- [22] Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.] ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2020. 284 с.
- [23] Топорецька З. М. Криміналістична характеристика декларування недостовірної інформації. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 156–166.
- [24] Волонець Д. Ф. Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 229 с.
- [25] Волонець Д. Ф. Предмет кримінальних правопорушень, передбачених статтями 366-2–366-3 КК України. *Правові новели*. 2021. № 14. С. 177–181. doi: 10.32847/ln.2021.14.016.
- [26] Вознюк А. А. Декларування недостовірної інформації та умисне неподання декларації: нові моделі заборонних кримінально-правових норм. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4 (92). С. 104–120. doi: 10.33766/2524-0323.92.104-120.
- [27] Юріков О. О. Звільнення від відбування покарання з випробуванням за вчинення корупційних кримінальних правопорушень і кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, на підставі угод. *Нове українське право*. 2021. № 5. С. 146–151. doi: 10.51989/NUL.2021.5.21.
- [28] Юріков О. О. Кримінально-правова охорона об'єктів електронних комунікацій : монографія. Київ : 7БЦ, 2022. 304 с.
- [29] Юріков О. О. Слідчий як службова особа, яка займає відповідальне становище, у змісті ст. 368, 368-5, 369 і 382 КК України. *Multidisziplinäre forschung perspektiven, probleme und muster* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Відень, 26 листоп. 2021 р.). Відень, 2021. С. 111–112. doi: 10.36074/logos-26.11.2021.v1.37.
-

The Objective Side of Declaring False Information

KOZACHYNA Anna

Postgraduate Student of the Department of Criminal Law of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9076-9762>

Abstract. Ukraine's obtaining the status of a candidate for membership in the European Union necessitated the harmonization of national and European legislation, which in a certain way affects law enforcement during the prosecution of those guilty of declaring false information. The law of Ukraine at the time of martial law effectively canceled the obligation of the subject of the declaration to submit a declaration of a person authorized to perform the functions of the state or local self-government, which does not meet the requirements of the European Union for Ukraine. In addition, the fight against the external enemy-aggressor, in a certain way, diverted attention from the need to counter the "internal enemy" – criminally illegal activities in the field of official activities and professional activities related to the provision of public services, in particular those criminal offenses that are corrupt or related associated with corruption. A high level of corruption generates citizens' distrust of state authorities and authorized persons who perform the functions of the state or local self-government, and also undermines the authority of these bodies, which should be unshakable in wartime conditions. The purpose of the article is to study the objective side of declaring false information, as well as to formulate scientifically based proposals and recommendations for improving national criminal legislation. The methodological toolkit is represented by a system of general scientific and special scientific methods, which provided an objective analysis of the subject of research and the formation of thorough conclusions on this basis. Taking into account the specifics of the topic and the purpose of the research, the following methods were used: comparative legal, dogmatic, systematic, induction, deduction, modeling. It was established that, in view of the separate provisions of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption", the declaration of inaccurate information should be considered completed not from the moment the subject of the declaration enters knowingly inaccurate information into the declaration or the notification of significant changes in the property status, but from the moment the deadline and the number of attempts expire its correction or from the end of the 10-day period required to notify the National Agency for the Prevention of Corruption about significant changes in property status. According to the results of the analysis of the scientific regulations regarding the subject of the study, it is argued that although the method of committing the declaration of false information does not qualify as a socially dangerous act, its definition significantly contributes to the understanding of the forms of manifestation of the objective side of the criminal offense provided for in Art. 366-2 of the Criminal Code of Ukraine, as well as the ability to identify and document it to law enforcement agencies. Other features of a criminal offense are optional and affect only the imposition of punishment as features that aggravate or mitigate criminal responsibility. The submission by the subject of the declaration of knowingly inaccurate information to the declaration during the notification of significant changes in the property status is also a form of manifestation of the objective side of the criminal offense provided for in Art. 366-2 of the Criminal Code of Ukraine. In this regard, we offer Art. 366-2 of the Criminal Code of Ukraine to supplement Part 3 with the following provision: "3. Intentional entry by the subject of the declaration of knowingly inaccurate information into the notification of significant changes in the property status of the subject of the declaration, if such information differs from reliable information in the amount of 500 subsistence minimums for able-bodied persons." In connection with the fact that notifications about significant changes in the property status are required to be submitted exclusively by officials who occupy a responsible and especially responsible position, as well as subjects of declaration who occupy positions associated with a high level of corruption risks, in accordance with Article 51-3 of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption", a note to Art. 366-2 of the Criminal Code of Ukraine to supplement with the relevant provision on this instruction

Keywords: declaration; corruption; non-declaration; objective party; personal statement; false information; official; official activity; professional activity